

utvärdering (fjärde året 07/08)

Projekt: Skriva sig till läsning med dator – utan penna

Enhet: Kungsgårdens skola

Elevgrupp: åk 1, 14 elever

Ansvariga: klasslärare Ingegärd Stadell, Margareta Wadin, Speciallärare Mona Wiklander

Syfte:

Det är enklare att lära sig skriva än att läsa. Det säger forskningen och det har vi också erfarenhet av på Kungsgårdens skola med det arbetssätt som vi har. Eftersom barnen från början har problem med motoriken så har själva skrivandet inte kommit igång på allvar förrän efter första årskursen. När vi läste om Arne Tragetons forskningsprojekt som handlade om att lära sig läsa och skriva – utan penna blev vi intresserade. Det är precis den biten som fattas för att eleverna ska få större utvecklingsmöjligheter och få arbeta efter sina maximala förmågor. Som klasslärare har vi sett en brist i att eleven inte fått utveckla sin skrivförmåga i rätt tid, eftersom vi i vår noggrannhet, velat se att alla elever först skulle kunna forma bokstäverna. Den här nya synen på lärande har öppnat en ny möjlighet som måste provas!

Eleverna skriver sig till läsning och läslust!

Vi vill gå från läs- och skrivinläring till skriv- och läslärande

Mål:

- **Att kunna skriva sig till bokstavs-inläring**
- **Att kunna skriva enkla ord och meningar**
- **Att utveckla skrivandet till berättelser och sagor**
- **Att genom skrivandet få upp läsförmågan och läslusten**
- **Att kunna illustrera sina arbeten med olika typer av bilder**

Metod:

Eleverna arbetar varje dag två och två vid sina bärbara eller stationära datorer. De kan då stimulera varandra till olika övningar. De lär sig känna igen bokstäverna för att sedan kunna använda dem i sin skrivning och läsning.

Eleverna i år 1 har en gemensam inloggning, som är anslutna till Novell och intranätet. Vi har även en printskrivare och en scanner. Eleverna har egna mappar på kommunens nätverk där de sparar allt som de skriver. Alla elever har egen mejladress. Alla datorer har ljudande tangentbord och en del datorer har talsyntes för de elever som behöver.

Vad har vi gjort?

Eleverna arbetar två och två. De har lärt sig att använda tangentbordet och att träna fingersättning genom att ha båda händerna på tangentbordet. Vi har börjat med det enklaste, att hitta bokstäverna i sina egna namn. Sedan har de fått rubriker att skriva kring, t.ex. jag själv, min familj, mitt favoritdjur. De har även fått skriva helt fritt. Alla skriver efter egen förmåga. Texterna får naturligtvis mycket stor spännvidd. En naturlig individualisering!

Eleverna arbetar varje dag vid datorerna. Det har varit en stor produktion av böcker,

sagor och egna berättelser med mycket varierat innehåll. Flera elever har upptäckt att de verkligen kan skriva en egen bok eller saga. Böckerna har använts till utlåning inom klassen. Eleverna illustrerar med egna bilder men de kan också välja att hämta bilder på Internet. Vissa elever kan hämta faktatext på Internet eller fakta från någon bok. De tränar att formulera egna meningar från texten som de läst eller fått uppläst. Eleverna har även haft individanpassade övningar på Lexia som de har tränat varje dag. Eleverna läser alltid in den första boken som de skriver. De gör sedan inläsningar några gånger under året för att kunna följa sin egen läsutveckling. Eleverna har även gjort en egen Power Point presentation av de texter som de producerat.

Resultat

Eleverna har själva lärt sig att ljuda sig till läsning. Det började redan på ett tidigt stadium vid skrivandet. Ljudandet har sedan övergått till flytande läsning för de flesta. När någon fortfarande behöver ljuda så har de en fantastisk teknik. I början var det böcker med korta texter men under senare delen av vårterminen skriver eleverna egna sagor med stor glädje och entusiasm. Flödet kan man inte ta miste på eftersom sagorna blir så långa, så många och innehållsrika. Det vi märker är att eleverna har mycket lätt uttrycka sig i skrift och blir vana att skriva både fritt och faktatexter. En annan anmärkningsvärd upptäckt är att ljudning och bokstavsinläring kommer under skrivprocessen utan speciell träning! Läs elevernas arbeten på hemsidan!

Alla elever skriver olika långa berättelser och sagor. Glädjen i arbetet går inte att ta miste på. Eftersom de arbetar tillsammans, två och två, ger de varandra hela tiden nya impulser till fortsatt skrivning. Vi har sett en utveckling mot att vilja arbeta individuellt. De har blivit självständiga och märker att de vill och kan skapa på egen hand. Fortfarande tar eleverna egna initiativ att arbeta tillsammans. De hjälper gärna varandra när de stöter på svårigheter. En positiv del är att de lär sig att samarbeta. Eleverna får varje dag en "språkdusch" genom detta arbetssätt. Hela tiden så är det en dialog runt språket genom att eleven läser texten och vi pratar om ordens betydelse och texten de skrivit. Eleverna rättar alltid sin text tillsammans med en vuxen innan de skriver ut. Förmågan att formulera sig i fullständiga meningar är på en hög nivå. En annan positiv effekt är att eleverna samarbetar på ett naturligt sätt och det ger effekt även i andra klassrumssituationer. Samarbetar, hjälper varandra och tar hänsyn. Detta arbetssätt eliminerar läs- och skrivsvårigheter! Alla får chans att lyckas genom att de får verktyg för lärandet. Alla använder ljudande tangentbord och en del elever använder talsyntes. Alla elever kan lyckas utifrån sina förutsättningar. "Som grädde på moset" så har handskrivningen kommit i ett mycket tidigare skede än vi hade förväntat oss. Handstilen är vacker och ren trots att de inte fått någon bokstavsträning. Forskningen säger att handens motorisk inte är utvecklad för skrivande när man är liten och att handstilen blir bättre för de elever som använder dator istället för penna. Vi kunde inte tro att resultatet skulle bli så slående!

Hur gick vi vidare?

Vi fortsatte naturligtvis att låta våra elever som började tvåan att utveckla sitt skrivande på datorn parallellt med att skriva för hand. Vi har sett samma positiva utveckling på årets ettor som vi såg under föregående år. Det mest överraskade är att när vissa elever i slutet av ettan vill börja skriva för hand så finns bokstavsformerna färdiga och handskriften fungerar. Eleverna behöver stöttning och korrigerings under processen. Om man på detta sätt guidar dem vidare så blir handstilen mycket vacker. De elever som går i 6-års grupp har haft talsyntes och ljuda på sina datorer för att få förstärkning och för att de ska höra att de skriver rätt. Det gör att eleverna är mer förberedda när de börjar år 1.

Hur går vi vidare?

Vi kommer naturligtvis att fortsätta med detta arbetssätt i eftersom det ger så många positiva effekter för både elever och lärare. Ett beslut som vi har tagit på Kungsgårdens skola.

Varför vill vi skriva oss till läsning?

- **Forskning om barns motoriska förutsättning för att skriva, visar att många barn har svårigheter att forma bokstäver när man är sju år**
- **Individualisering, alla får lyckas**
- **Handstilen blir vackrare**
- **Ljudning och bokstavsinlärning kommer under skrivprocessen utan speciell träning**
- **Klasslärare i åk 3 och 4 ser att dessa elevers skriv- och läsfärdighet är bättre än de elever som haft traditionell bokstavsinlärning**
- **Eleverna har mycket lättare att uttrycka sig i skrift och blir vana att skriva både fritt och faktatexter**
- **Hela tiden dialog om språket**
- **Eliminerar läs och skrivsvårigheter**
- **Minskat behov av stödinsatser**

Kungsgården 2008-06-11

Mona Wiklander mona.wiklander@utb.sandviken.se

Ingegärd Stadell ingegard.stadell@utb.sandviken.se

Margareta Wadin margareta.wadin@utb.sandviken.se